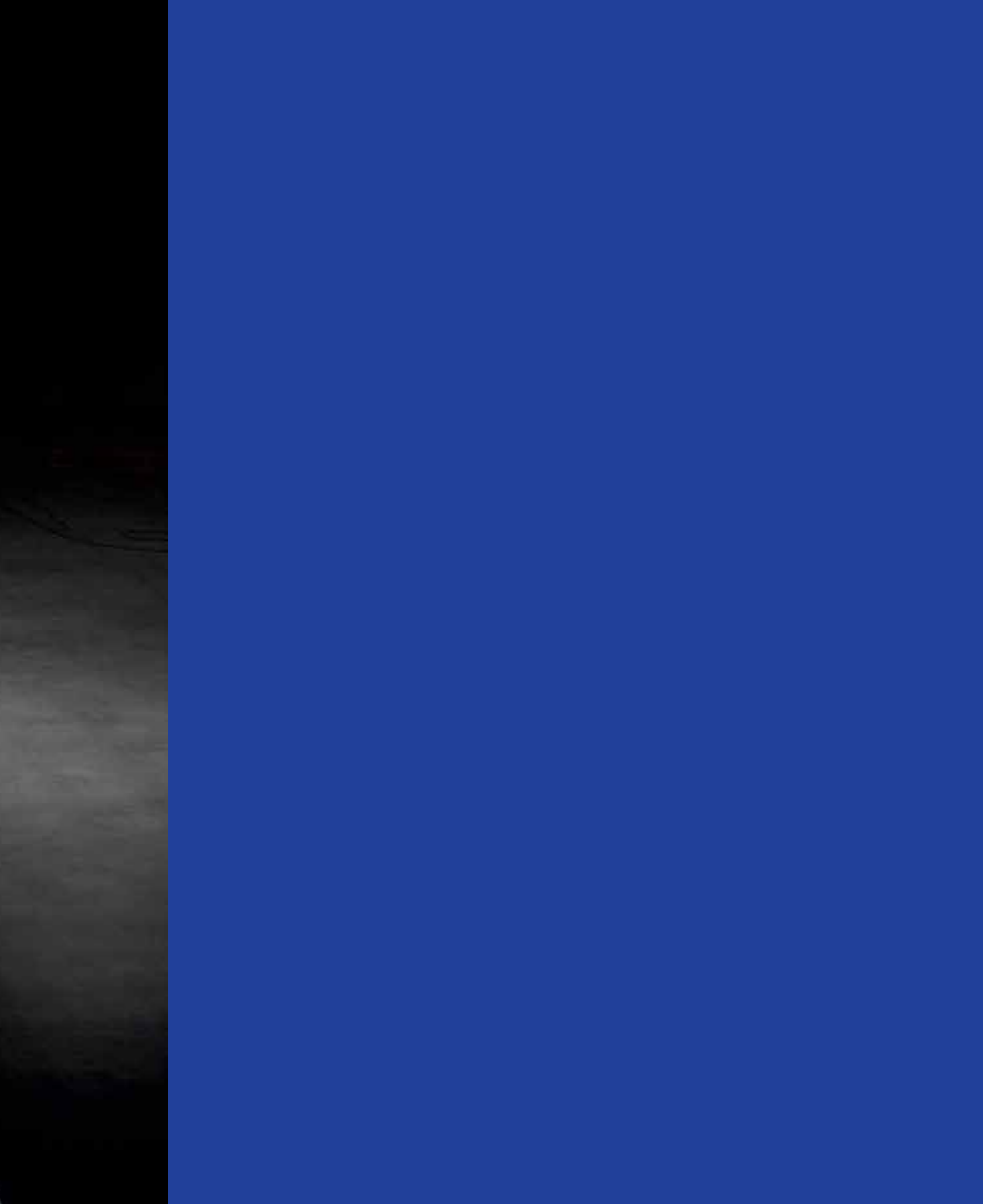

HEt
Scheep
vaart
museum

DE KONINGS SLOEP

W BOOKS

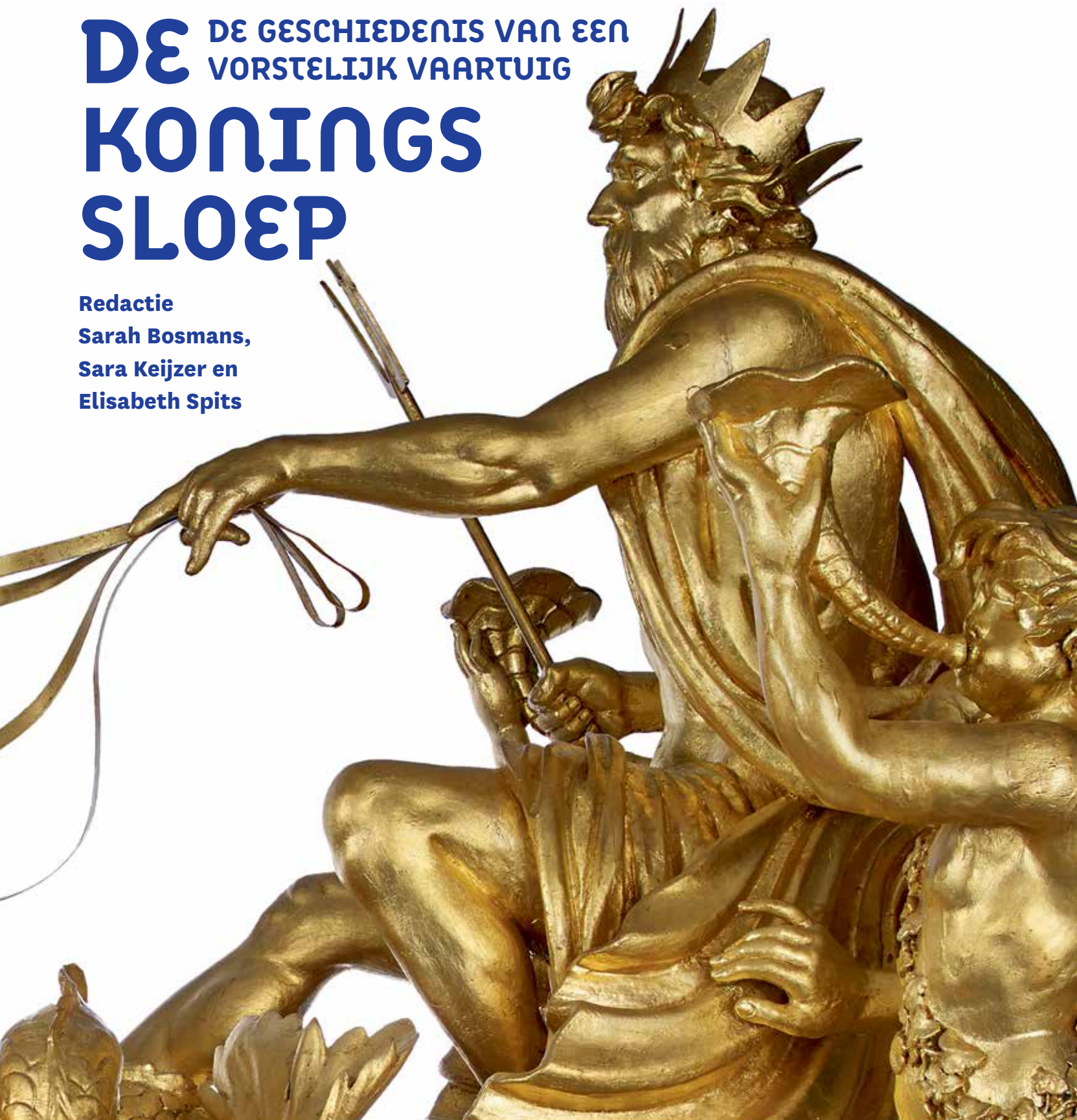
DE DE GESCHIEDENIS VAN EEN VORSTELIJK VAARTUIG KONINGS SLOEP

Redactie

Sarah Bosmans,

Sara Keijzer en

Elisabeth Spits

COLOFON

UITGAVE

WBOOKS, Zwolle

info@wbooks.com

www.wbooks.com

i.s.m.

Het Scheepvaartmuseum, Amsterdam

info@hetscheepvaartmuseum.nl

www.hetscheepvaartmuseum.nl

**DEZE UITGAVE KWAM MEDE TOT STAND DANKZIJ DE FINANCIËLE STEUN VAN
STICHTING DE LEEUWENBERG**

REDACTIE

Sarah Bosmans, Sara Keijzer en Elisabeth Spits

FOTOGRAFIE EN BEELDBEWERKING

Bart Lahr (Het Scheepvaartmuseum)

Eddo Hartmann

Tessa Posthuma de Boer

Eric van Straaten

VORMGEVING

Ingeborg Scheffers

© 2015 WBOOKS / Het Scheepvaartmuseum

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

De uitgever heeft ernaar gestreefd de rechten met betrekking tot de illustraties volgens de wettelijke bepalingen te regelen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

Van werken van beeldende kunstenaars aangesloten bij een CISAC-organisatie is het auteursrecht geregeld met Pictoright te Amsterdam.

© c/o Pictoright Amsterdam 2015.

ISBN 978 94 625 8090 9

NUR 680, 698

W BOOKS

**HET
SCHEEP
VAART
museum**

JAARBOEK 2015

Vereeniging Nederlandsch
Historisch Scheepvaart
Museum

Het Scheepvaartmuseum

FOTO BINNENKANT OMSLAG (ACHTER):

Oefenen met de Koningsvloep. De roeiers zijn waarschijnlijk werklieden van de marinewerf. Zij dragen voor de gelegenheid een soort matrozenpak, maar het opschrift Koninklijke Marine ontbreekt op hun petten. Vermoedelijk is de foto genomen na een oefentocht. De vloep ligt nabij het 'Paleis' van de marine in Amsterdam, met aan de overkant de Prins Hendrikkade en op de achtergrond de St. Nicolaaskerk en het wachtschip *Admiraal van Wassenaer*. Fotograaf onbekend, circa 1890. | Het Scheepvaartmuseum, 1993-5268

FOTO'S OMSLAG EN BINNENKANT

OMSLAG (VOOR): foto's door Eddo Hartmann.

| Het Scheepvaartmuseum, 2015-4571, 2015-4572, 2015-4583

INHOUD

I –	‘ZO GOUD ALS MAAR KAN’. BELANG EN BETEKENIS VAN DE KONINGSSLOEP VOOR VORST EN VOLK	11
	James Kennedy	
	STAMBOOM STAATSHOOFDEN KONINKRIJK DER NEDERLANDEN	23
II –	PRINSENJACHTEN IN DE REPUBLIEK	27
	Elisabeth Spits	
	DRIE KEIZERLIJKE VOORGANGERS VAN DE KONINGSSLOEP	42
	Elisabeth Spits	
III –	ROTTERDAMSE JAREN	47
	Jeroen ter Brugge	
	CORNELIS JAN GLAVIMANS (1795-1857)	64
	Jeroen ter Brugge	
IV –	EEN ALLEGORIE OP KONING EN KONINKRIJK	69
	Sarah Bosmans en Pim Kievit	
	DE BEELDHOUWERS VAN DE KONINGSSLOEP	88
	Pim Kievit	

V –	BETOVERING OP DE AMSTEL: DE LAATSTE VAARTOCHT	93
	Jules Bänffer	
	NOTABELEN, ADELBORSTEN OF MATROZEN:	104
	WAT DROEGEN DE ROEIERS?	
	Sarah Bosmans	
VI –	VAREN MET EEN MUSEUMSTUK:	
	DE ONDERHOUDSGESCHIEDENIS VAN DE KONINGSSLOEP	109
	Oskar Brandenburg	
	HET VERGULDEN VAN HOUT	122
	Sarah Bosmans	
VII –	DE KONINGSSLOEP: EEN LEVENDE TRADITIE	127
	IN HET SCHEEPVAARTMUSEUM	
	Elisabeth Spits	
	BELANGRIJKE DATA VAN 200 JAAR KONINGSSLOEP	134

VERANTWOORDING

OVER DE AUTEURS

I

‘ZO GOUD ALS MAAR KAN’

BELANG EN BETEKENIS VAN DE KONINGSSLOEP VOOR VORST EN VOLK

De Koningssloep bestaat al bijna 200 jaar. Na anderhalve eeuw van – af en aan – actieve dienst, kreeg het koninklijke vaartuig in 1983 een plaats in het Scheepvaartmuseum. De Koningssloep was altijd een favoriet onderdeel van de vaste opstelling in het ‘oude’ museum. De afwezigheid van de sloep, die na de heropening in 2011 niet terugkeerde, voelde voor velen dan ook als een gemis. Nu, na een grondige onderhoudsbeurt, is het pronkstuk weer vaarklaar en geheel gereed om in volle glorie aan het publiek te worden getoond.

De reacties op de aangekondigde terugkomst van de Koningssloep naar het museum waren positief. Misschien is die publieke belangstelling wel een teken van een hernieuwde interesse in het koningshuis of in elk geval voor de vaderlandse geschiedenis. Welk belang had en heeft het vaartuig voor Nederland en de koninklijke familie? En welke ontwikkelingen kunnen we onderscheiden in de publieke betekenis van de Koningssloep?

SPAARZAAM GEBRUIK

Het Huis Oranje-Nassau heeft de Konings-sloep de afgelopen twee eeuwen niet vaak gebruikt. Willem I – voor wie de sloep was gemaakt – heeft er helemaal niet in gevaren. Zijn zoon gebruikte hem voor het eerst in 1841, bijna een kwart eeuw na oplevering. In totaal werd er zo’n dertig keer door leden van het Koninklijk Huis in gevaren, vooral – maar onregelmatig – door Wilhelmina en Juliana, die de sloep met name tijdens het begin van haar koningschap gebruikte. De laatste keer was ter gelegenheid van het zilveren huwelijksjubileum van Juliana en Bernhard in 1962. Daarna leek Juliana haar interesse in de sloep te verliezen. Beatrix vond de sloep niet passen bij haar invulling van het koningschap, zodat de sloep in beheer van het Scheepvaartmuseum kwam. Pogingen om de Koningssloep in te zetten bij de inhuldiging van Willem-Alexander werden voortijdig gestopt omdat aan de hedendaagse eisen voor de veiligheid van de opvarenden niet kon worden voldaan. De Koningssloep mag in bepaalde kringen wel naam hebben, toch betekent het spaarzame gebruik van de sloep door de

DE KONINGSSLOEP

In 1816, een jaar nadat koning Willem I aantrad als koning der Nederlanden, kreeg hij het voorstel voor hem een 'koninklijke chaloep' te bouwen. Zo'n vaartuig hoorde bij zijn status en was bedoeld voor gebruik bij officiële en feestelijke gelegenheden. De koning moest de bouw zelf goedkeuren en besliste snel. De Koningssloep paste namelijk volledig in de eeuwenoude gewoonte van het gebruik van luxueuze en rijkversierde staatsievaartuigen door vooraanstaande personen.

Voor dit boek zijn de auteurs voor het eerst diep in de geschiedenis van de Koningssloep gedoken. Aan bod komen onder andere de traditie van vaartuigen, de bouw, de betekenis van de beeldengroepen, onderhoud en restauratie. Ook is het gebruik van de sloep op een rij gezet, inclusief een interview met een roeier van de laatste vaartocht in 1962. Dit alles wordt omlijst door het inleidende hoofdstuk over de betekenis van de bijna 200-jarige Koningssloep voor de Nederlandse samenleving.

WWW.WBOOKS.COM

9 789462 580909